

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Рябоконт Віктор Вікторович, студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіко-правових дисциплін НАВС *Процюк Т.Б.*

Система захисту прав споживачів є невід'ємною і важливою складовою загальних прав людини. Споживач єдиний з усіх суб'єктів ринку, який не є спеціалізованим учасником і без державної підтримки не в змозі ефективно відстоювати свої законні права.

Саме через стан задоволення потреб споживачів відзначається рівень розвитку ринку. Важливе значення має те, що коло споживачів – це найбільш поширена організація людей в будь-якій країні, оскільки об'єднує не лише громадян даної країни, але й іноземних громадян, які перебувають на її території. Споживачем визнається непрофесіонал, який купляє товари чи послуги для задоволення особистих потреб. Таким чином, критерієм, який виокремлює споживача, є його непрофесіоналізм: він придбає товари і послуги з метою власного використання, а не для подальшої переробки або продажу. Суть в цьому, перш за все, про фізичних осіб — споживачів товарів і послуг. Однак у Статуті захисту споживачів, затвердженим Європейською радою в 1973 р., до споживачів уперше були віднесені не тільки фізичні, але й юридичні особи, які купляють товари і послуги з метою особистого користування. Повага та дотримання законних прав споживачів представниками влади та підприємницького сектору, так само як відсутність такого ставлення до запитів споживачів, суттєво впливає на імідж держави.

Недосконалий рівень захисту прав споживачів в країні зумовлено недостатнім рівнем забезпечення [2]:

- пріоритету інтересів споживачів перед інтересами будь-яких бізнесових, політичних, корпоративних та інших угруповань;
- превентивності у побудові державної політики та діяльності у сфері захисту прав споживачів;
- прозорості і відкритості в інформаційному просторі державної політики та відповідних дій щодо захисту прав споживачів;
- соціального діалогу між державою та громадськими організаціями споживачів;
- поєднанням зусиль урядових та громадських структур у створенні бар'єрів для нечесної підприємницької практики;
- гарантії захисту споживачів від шкоди їхньому здоров'ю і безпеці;
- сприяння підвищенню просвіти громадян у сфері їхніх прав, законних інтересів та ефективних механізмів захисту прав споживачів на ринках товарів, робіт, послуг;
- принципів здорового споживання з урахуванням інтересів нинішніх і майбутніх поколінь.

Дослідження, що проводяться Державним комітетом статистики України, дають можливість зробити висновки, що правопорушення на споживчому ринку мають системний характер, але при цьому державна політика у сфері захисту прав споживачів лишається суперечливою [2]. З одного боку проголошується необхідність підвищення ефективності захисту прав споживачів та дотримання чинного законодавства у цій сфері, зокрема це передбачено Законами України «Про захист прав споживачів», «Про безпечність та якість харчових продуктів», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про рекламу», Указ Президента «Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики» та інші нормативні акти, але на практиці недосконалість нормативної бази утруднює цей процес.

В сучасних умовах чинний комплексний інститут споживчого права характеризується також рядом інших проблем законодавчого характеру [3]:

– унеможливлення факту несподіваності здійснення планових заходів щодо контролю за діяльністю суб'єктів господарювання через обов'язкове 10-денне письмове попередження;

– відсутність у спеціалістів права фіксувати інші порушення, що мали місце в час позапланованого заходу перевірки, які мають значну питому вагу в загальному обсязі проведених перевірок;

– відсутність фінансування проведення незалежної експертизи якості товарів та послуг за рахунок коштів державного бюджету.

В умовах ринкової економіки підприємства надають послуги та мають: ресурси часу та фінансових коштів для проведення досліджень на ринку; ресурси для рекламування послуг; деталізовану інформацію про особливості послуг; можливість проведення експертної оцінки всіх видів послуг; здійснення юридичних процедур на забезпечення компенсацій у випадках правопорушень.

Споживач має обмежені можливості щодо вищезазначених дій. Тому, саме система споживчого права, покликана регулювати баланс сил між виробниками та споживачами за рахунок підвищення здатності споживачів до зваженого вибору та дій у разі виникнення правопорушення. Підняття здатності споживачів до дій спирається на відповідні знання, існування конкретної інформації про товари та послуги, а також юридичних прав, які вільно забезпечити.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 11 грудня 2005 р. // ВВР України. — 2005. — № 27. — 53 с.

2. Коліснікова Г. Загальна характеристика інституту «захист прав споживачів» та його місце у системі права і в системі законодавства України / Г. Коліснікова // Право України. – 2010. – №1. – С. 189-193.

3. Лісун Я.Я. Захист прав споживачів у сфері побуту та послуг на державному та місцевому рівнях / Я.Я. Лісун // Економіка харчової промисловості. – 2011. – №1. – С. 64-68.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА НА САМОЗАХИСТ

Хальота Андрій Іванович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного та міжнародного права НАВС

У процесі побудови правової держави в Україні важливого наукового та практичного значення набувають питання прав і свобод людини та громадянина, їх законодавчого закріплення, охорони та ефективної реалізації. В умовах недосконалості законодавства України та розквіту правового нігілізму все частіше самі особи намагаються захистити свої права та свободи самостійно, не звертаючись до компетентних правоохоронних органів держави. І дані спроби є не тільки законними, але й ефективними.

Зміст іншого конституційного особистого права людини на самозахист вкладено в диспозицію норми права, закріпленої в частині 5 статті 55 Конституції України. Вона закріплює, що кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань[1]. Ця норма закріплює можливість людини захищати свої права і свободи своїми силами, але щоб вони не виходили за межі, встановлені законодавством України, тобто дії осіб повинні відповідати загальноправовому принципу – громадянам дозволено все, окрім того, що прямо заборонено законом. Ці засоби прямо можуть бути не передбачені в законодавстві України, але це не заважає людині їх використовувати, оскільки вони не порушують норми права. Людина на свій розсуд обирає ті способи та засоби, які найефективніше захистять її